

Fylkesmannen i Vestfold

Nesjar 2016
Kjersti Jacobsen

Vår saksbehandler / telefon:
Sigurd Anders Svalestad
33 37 11 90

Deres referanse:

Vår referanse:
2015/3514
Arkivnr: 432.4

Vår dato:
03.09.2015

Tillatelse til marinarkeologisk undersøkelse i Mølen fuglefredningsområde i Larvik

Fylkesmannen gir tillatelse til omsøkte marinarkeologiske undersøkelse med grunnlag i Naturmangfoldloven § 48, med vilkår.

- Det skal være med ornitolog i båten for å gi synspunkter på rekkefølgen av delområder som undersøkes. Ornitologen skal ha myndighet til justere fart eller kurs for å unngå åpenbare forstyrrelser.
 - Motor skal være i gang så lenge båten er i fuglefredningsområdet.
 - Båten skal ha overbygg for å skjule personene mest mulig.
-

Prosjektet "Nesjar 2016" søker tillatelse til arkeologisk undersøkelse av sjøbunnen i Mølen fuglefredningsområde. Undersøkelsen skal gjøres av Norsk Maritimt Museum. Det er planlagt å gjøre dette med sonar, metallsøker i fjæra og dykkere i uke 38, fra 10:00 til 14:00. En dag skal brukes på dybde 3-10 m, 4 dager på dybde 10-58 m innenfor tre delområder vist på flyfoto i søknaden.

Sonaren sender på 680 kHz. Lise Sivle, Havforskningsinstituttet, opplyser at dette er en frekvens langt over frekvensene som marine dyr oppfatter. Det er ikke grunn til å tro at slik lyd vil kunne oppfattes av noen dyr i vann. Slik frekvens har også liten rekkevidde i vann.

Lovgrunnlaget

Verneformålet er gitt i punkt 3 i Forskrift om fredning for Mølen fugle-fredningsområde:
«Formålet med fredningen er å verne om et rikt og interessant fugleliv og bevare et viktig trekk- og overvintringsområde for vannfugl, spesielt av hensyn til overvintrende dykkender.»

Punkt 4.2 i verneforskriften setter forbud mot «unødige forstyrrelser»; *«Fuglelivet, herunder fuglenes reir og egg, er fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødige forstyrrelser.»* Dette omfatter all bruk av båt, bortsett fra nyttrafikken i skipsleia og noen unntak som er nevnt i forskriften.. Disse undersøkelsene er ikke omfattet av unntakene nevnt i forskriften. Unntakene omfatter heller ikke vitenskapelige undersøkelser.

Fylkesmannen er forvaltningsmyndighet. Tidligere ga verneforskriften mulighet til å gi dispensasjon for vitenskapelige undersøkelser. Denne muligheten ble innsnevret ved ikrafttredelse av Naturmangfoldloven i 2009. Nå gjelder vilkårene i Naturmangfoldloven § 48 fullt ut;
«Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.»

Fylkesmannen i Vestfold

Telefon: 33 37 10 00
Telefaks: 33 37 11 35
E-post: fmvepostmottak@fylkesmannen.no
www.fylkesmannen.no/vestfold

Postadresse:
Postboks 2076
3103 Tønsberg
Orgnr. 974762501

Besøksadresse:
Statens Park - Hus I
Anton Jenssens gate 4

Miljødirektoratet skriver i sin veileder M106-2014; «*Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter*» «*Søknader om dispensasjon til vitenskapelige formål må derfor vurderes etter § 48 første alternativ som åpner for unntak dersom det “ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig”*».

Naturmangfoldloven § 7 krever at prinsippene i §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Vurderingen skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, samlet belastning, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse og krav om bruk av miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

I Mølen Fuglefredningsområde er det rettspraksis for bøtelegging av vannsport. En som seilte med kite ble bøtelagt etter andre gangs seiling. Han fikk advarsel ved første seiling.

Fylkesmannens vurdering

Våre undersøkelser av fuglelivet i fuglefredningsområde fra 2007-2008 sammen med data fra artsdatabanken gjør det klart at dykkende ender bruker områdene i september. Vi legger ved undersøkelsen og noen figurer fra søk i artsdatabanken for et utvalg av dykkender. Det er ikke til å unngå at dykkende ender vil bli forstyrret av undersøkelsene. Det gjelder all bruk av båt, både ved dykkerundersøkelser og ved bruk av sonar. Verneforskriftens krav til at fugl ikke skal utsettes for noen form for unødige forstyrrelser, gjør det nødvendig å behandle henvendelsen som en søknad om unntak fra dette forbudet.

Verneforskriften gir ikke lovlig grunnlag for unntak. Søknaden må derfor vurderes etter Naturmangfoldloven § 48. Etter vår vurdering er undersøkelsene ikke i strid med verneformålet, men det mer krevende temaet er hvorvidt slike undersøkelser vil påvirke verneverdiene nevneverdig. Dette bør vurderes i lys av prinsippene i Naturmangfoldloven § 8-12.

Kunnskapsgrunnlaget, se § 8, om fuglenes bruk av området er godt. Virkningen av forstyrrelsene av fugl ved tiltaket er dårlig belyst. Dykkender bruker de aktuelle arealene mye i september. Det er betydelige arealer innenfor verneområdet som fuglene kan flytte seg til. Det er generelt begrenset kunnskap om effektene av forstyrrelse. I denne saken er det ikke rimelig å kreve slik kunnskap av søker. § 9, «Føre-var prinsippet» gir ikke grunnlag for å avslå denne søknaden.

Den samlede effekten av undersøkelsen, § 10, velger vi å se i lys av at dette er første undersøkelse siden slaget stod for 1000 år siden. Selv om aktiviteten skal skje daglig i en uke, kan omfanget av forstyrrelse målt i tid, sies å være forsvinnende liten sammenlignet med 1000- års perspektivet fra slaget til undersøkelsen. Presedensvirkningen av et positivt vedtak kan heller ikke sammenlignes med det potensielle omfanget av vannsport. Denne undersøkelsen må ansees som en enkelt sak hvor det ikke er grunn til å vente flere lignende undersøkelser i motsetning til vannsport hvor rettspraksis viser at det er lagt stor vekt på sannsynligheten for mange lignende saker. Dette gjelder både undersøkelsene fra båt og uundersøkelsen i fjæra.

Prinsippet i § 11 er at tiltakshaver skal dekke kostnader ved miljøskader. I denne saken har ikke søker dokumentert virkningene av undersøkelsene så godt som ønskelig. Ett kompenserende tiltak er å ta med en ornitolog i båten, der hensikten er å sette ornitologen til å velge rekkefølge av delområder og gi ham myndighet til eventuelle justeringer av fart eller kurs for å unngå åpenbart uheldige forstyrrelser.

§ 12, miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, er delvis ivare tatt ved at søker skriver at båten skal kjøres i lav fart, og at undersøkelsene skal utføres midt på dagen fra 10 til 14. Det er grunn til

å regne med at fuglene har hatt tid til å spise etter natten og at andre forstyrrelser fra folk er vanlige på denne tiden av døgnet. I tillegg bør motoren gå så lenge båten er i verneområdet. Fugl reagerer normalt mindre på kjøretøy og båter med motor på, enn uten. Det bør også brukes båt med overbygg for mest mulig å unngå synlige personer. Undersøkelsene kan ikke utføres utenfor verneområdet siden hensikten er å finne gjenstander fra ett bestemt slag som stod innenfor grensene for fuglefredningsområdet, og muligens dels på land utenfor verneområdets grenser.

Vedtak

Fylkesmannen gir tillatelse til omsøkte marinarkeologiske undersøkelse med grunnlag i Naturmangfoldloven § 48, med vilkår gitt nedenfor. Vi legger avgjørende vekt på at dette er et engangstilfelle hvor det ikke er grunn til å regne med nevneverdige skader dersom vilkårene følges.

- Det skal være med ornitolog i båten for å gi synspunkter på rekkefølgen av delområder som undersøkes. Ornitologen skal ha myndighet til justere fart eller kurs for å unngå åpenbare forstyrrelser.
- Motor skal være i gang så lenge båten er i fuglefredningsområdet.
- Båten skal ha overbygg for å skjule personene mest mulig.
- Tillatelsen skal være med i båten.

Informasjon

Parter med rettslig klageinteresse kan klage på vedtaket. Vi beklager at tiden fram til undersøkelsen begynner, 14. september, er meget kort. Eventuell klage behandles av Miljødirektoratet, men sendes Fylkesmannen.

Tillatelsen gjelder bare i forhold til verneforskriften for fuglefredningsområdet. Søker må selv innhente eventuelle andre nødvendige tillatelser.

Med hilsen

Miljø- og samfunnssikkerhetsavdelingen

Arne Christian Geving
fagsjef

Sigurd Anders Svalestad
overingeniør

Kopi til:
Larvik kommune
Statens naturoppsyn Vestfold
Vestfold fylkeskommune
Forum for natur og friluftsliv i Vestfold
NOF - avdeling Vestfold
Mølen Ornitologiske Stasjon v/ Gunnar Numme
Norsk Maritimt museum v/ Pål Nymoen
Miljødirektoratet

Vedlegg: Vannfuglenes bruk av Mølen fuglefredningsområde gjennom et år
Dykkender på Mølen 2000 – 2015